

УДК 37.091.33:[004.92:712]

*Волинець В. М., Дурба Т.Л., Лудан Д.В., студентки
Магістратури Вінницького державного педагогічного
університету Імені Михайла Коцюбинського
Зузяк Т.П., доктор педагогічних наук, доцент
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця
e-mail:09714168@i.ua,*

Методика навчання графічних прийомів зображення об'єктів ландшафтного дизайну майбутніх учителів технологій

***Анотація.** У статті визначено особливості навчання майбутніх учителів технологій графічних прийомів зображення об'єктів ландшафтного дизайну. Розглянуто основні поняття ландшафтного дизайну. Доведено необхідність вивчення графічних прийомів зображення об'єктів ландшафтного дизайну майбутніми вчителями технологій.*

***Ключові слова:** ландшафтний дизайн, графічні прийоми зображення, креслення-ескізи, графіка.*

***Abstract.** The article outlines the features of the training of future teachers of technologies of graphic reception of images of objects of landscape design. The basic concepts of landscape design are considered. The necessity of studying graphic techniques of the image of objects of landscape design for the future teachers of technologies is proved.*

***Key words:** landscape design, graphic techniques of the image, drawings, sketches, graphics.*

Постановка наукової проблеми. На сьогоднішній день зростає потреба в нових, сучасних спеціальностях на ринку праці. Відповідно це вимагає підготовку кваліфікованих фахівців, які мають фундаментальну освіту в сфері дизайну та візуальної комунікації. Процес навчання істотно змінюється, і з традиційними методами та засобами навчання з'являються нові. Зауважимо, що в даний час ландшафтний дизайн стає все більш популярним. Це мистецтво, що поєднує в собі елементи архітектури, проектування, будівництва та благоустрою території. Професійний ландшафтний дизайн – це симбіоз зовнішньої краси і зручностей.

Короткий аналіз досліджень проблеми. Проблеми підготовки до майбутніх учителів технологій до професійної діяльності висвітлені в роботах Л. Денисенко, В. Вдовченко, В. Титаренко, Н. Титова та ін. Суттєвий інтерес становлять праці, де розглядаються поняття дизайну середовища (В. Даниленко, Н. Крижановська, Є. Антонович та ін.).

Мета і завдання статті. Розкрити особливості навчання графічних прийомів зображення об'єктів ландшафтного дизайну майбутніх учителів технологій.

Виклад основного матеріалу. Тенденції розвитку сучасної освіти і вимоги ринку праці зумовлюють необхідність розробити нову стратегію професійної спрямованості та самореалізацію особистості в професійній діяльності. Завдання вивчення ландшафтного дизайну майбутніми вчителями технологій полягає в формуванні знань про основні особливості ландшафтного дизайну, як виду художньої творчості; про методи дизайнерського проектування тощо. Сьогоднішня методика навчання студентів в основному пов'язана з індивідуальними методами навчання. Окрім того, найчастіше з володінням традиційними засобами і методами викладання педагогу необхідно вільно володіти декількома комп'ютерними програмами одночасно, постійно бути в курсі поновлення цих програм, впевнено користуватися інтернетом. Але в більшості випадків професійні якості викладача не відповідають сучасним засобам навчання. Ландшафтний дизайнер створює нові речі, закріплюючи на новому рівні традиційні методи, або будує нові форми організації предметного середовища. Фактично відбуваються два процеси: перетворення світу дизайнером і зміна світу споживачем. Дизайн-проекування, характеризуючись певною специфікою, підпорядковується загальним законам і методикам традиційних видів проектування: архітектурно-будівельного, технологічного тощо. Між тим ландшафтний дизайн істотно відрізняється від них. Методика вивчення ландшафтного дизайну спирається на методи і прийоми творчої діяльності студентів, які використовують евристичні мислення, пошуки нових ідей. Варто відзначити, що у зв'язку з цим надзвичайно важливою стає проблема виховання проектувальника, готового до сприйняття постійних змін як норми професійної діяльності [1, с. 38].

На початковому етапі процес пошуку проектної ідеї та задуму матеріалізується у вигляді ескізів, начерків, моделей, що розкривають хід думок дизайнера, що характеризують творчий процес. Дизайнер повинен брати участь у складанні технічного завдання на проектування. На цій стадії проектування визначаються причини і цілі розробки проекту та інші дані соціально-економічного та естетичного характеру. Наступний етап полягає в пошуку проектної ідеї, тут зосереджуються найбільш специфічні методи і прийоми, максимально відповідні. Пошук проектної ідеї може бути як особистісним, так і колективним. Колективна форма найбільш продуктивна, коли мова йде про масштабні проекти. Практичні методи є складним поєднанням і взаємодія слова, наочності і практичної роботи, організовується і направляє викладачем, що ставить за мету активізувати самостійну активність і прищепити студентам працьовитість.

Враховуюче зазначене вище зрозуміло, що методика навчання дизайн-проекуванню – це сукупність методів і прийомів, за допомогою яких відбувається цілеспрямовано організований, планомірно і систематично здійснюваний процес оволодіння компетенціями, необхідними для створення, опису, зображення або концептуальної моделі цілісного об'єкта з заданими функціональними, ергономічними і естетичними властивостями [2, с. 167].

Варто зазначити, що як напрям творчої діяльності ландшафтний дизайн з'явився нещодавно. Сьогодні напрям діяльності «ландшафтний дизайн» є самостійною сферою художньої творчості і має достатньо конкретні джерела. Найбільш тісно ландшафтний дизайн пов'язаний із ландшафтною архітектурою. Зарубіжна література подає три терміни: ландшафтне планування; ландшафтна архітектура; ландшафтний дизайн. Таким чином, ландшафтний дизайн – творча діяльність, спрямована на формування штучного архітектурного середовища з використанням засобів декоративного озеленення, геопластики, малих архітектурних форм, декоративного покриття, візуальної комунікації. Об'єктами ландшафтного дизайну є як відкриті, так і закриті середовища. До них належать: вулиці та площі; малі рекреаційні території (сквери, бульвари, набережні, пішохідні вулиці); парки різного функціонального призначення: житлові території з різноманітними рекреаційними та господарськими майданчиками (дитячими, для відпочинку дорослих, спортивними та ін.); а також інтер'єри різноманітних у функціональному відношенні приміщень (флора- та фітодизайн, аквадизайн) [3, с. 16].

Тому головне завдання ландшафтного дизайнера організувати простір у відповідності з функціональними, екологічними та естетичними вимогами, створити його яскравий художній образ і викликати у людини позитивні емоції.

Виходячи з вищесказаного важливим при підготовці майбутніх учителів технологій є вивчення основ графічних прийомів зображення об'єктів ландшафтного дизайну.

Зауважимо, що проекти з ландшафтного дизайну, зазвичай, виконуються на стадії робочих креслень. На кресленнях достатньо точно відтворюються просторова форма всіх елементів і їхні відносні розміри. Відокремлювальною властивістю креслень із ландшафтного дизайну є їх художня виразність, яка посилює наочність зображення і найбільш яскраво виявляє естетичні якості об'єкта. Доцільно зображення всіх елементів ландшафтного дизайну здійснювати на двох взаємноперпендикулярних площинах (в ортогональних проекціях). Залежно від функціонального призначення ландшафтного об'єкта і вимоги замовника в деяких випадках розробляється цілий комплекс взаємопов'язаних креслень. Він може включати в себе різноманітні вигляди ортогональних, аксонометричних і перспективних креслень, а також макети.

При виконанні креслень можливе використання різноманітних матеріалів і графічних прийомів – залежно від призначення і складності креслення, а також задуму і можливостей автора. Використані в ландшафтному проектуванні прийоми прості, лаконічні, раціональні і достатньо різноманітні, щоб відобразити і відтворити все різноманіття природних і штучних елементів середовища. Сьогодні широке застосування має комп'ютерна графіка, але навчання і набуття практичних навичок майбутніх учителів технологій краще здійснювати використовуючи традиційні механічні прийоми зображення: техніку лінійної графіки, відмивання, набризкування, аплікації, фотомонтажу та ін. [4, с. 121].

Об'єкти ландшафтного дизайну є специфічними. Поряд із різноманітними архітектурними спорудами вони обов'язково включають елементи середовища – людей, рослин, водні пристрої, рельєф, а також, за необхідності, тварин, транспортні засоби, різноманітні елементи візуальної комунікації.

Креслення об'єктів ландшафтного дизайну повинні бути наочними, точними, містити необхідні розміри і пояснення. Дизайнер має також оволодіти практичними навичками виконання креслень, обмірів ландшафтного об'єкта. Такі креслення допомагають зафіксувати всі існуючі особливості середовища, що проектується. Вони є «опорним матеріалом» для прийнятих рішень і містять усі необхідні розміри елементів, характеризують їх взаємозв'язок і взаємозалежність.

Найчастіше дизайнеру потрібно виконувати креслення-ескізи. Вони можуть бути дуже різноманітні за графічним оформленням. На ескізах може бути зафіксований проведений передпроектний аналіз території, що містить характеристику рельєфу, вітрового режиму території, освітлення, наявність комунікацій та інших елементів [4, с. 122].

Варто зазначити, що враховуючи те, що ландшафтна архітектура є мистецтвом, креслення повинні виконуватися на високому естетичному рівні. Графічна форма зображення повинна відповідати характеру зображеного об'єкта. Ландшафтна графіка спирається на нарисну геометрію, використовує засоби графічного мистецтва (малюнок), будується на основі знань із дендрології і психології. Нарисна геометрія дає можливість зображати об'ємно-просторові предмети на площині, малюнок надає наочність і певні художньо-естетичні якості зображеним об'єктам, знання ботаніки і дендрології дає можливість грамотно висловити важливі декоративні ознаки деревних порід, психології – стан композиції. За використанням засобів нарисної геометрії ландшафтна графіка поділяється на три види зображень: в ортогональних проекціях, в перспективі, в аксонометрії. За технікою виконання усі три види можуть бути лінійними і світлозатінковими. Найбільш розповсюджена лінійна графіка, що є основою архітектурних креслень. Вона найбільш професійно передає творчий задум дизайнера. Зауважимо, що об'єкти ландшафтного дизайну на основі декоративних ознак можуть зображатися трьома основними способами: конструктивним, силуетним, орнаментальним [5, с. 43].

Висновки. Таким чином, ми вважаємо, що виникає необхідність поліпшення якості освітнього процесу за допомогою сучасних методів і педагогічних технологій навчання. Під час навчання майбутніх учителів технологій велика увага приділяється вивченню зображенню графічних об'єктів ландшафтного дизайну (рослин, які є головним інструментом ландшафтного дизайнера тощо). Окрім того велика увага приділяється вивченню садової інженерії (влаштування дренажу, доріжок, майданчиків, водойм), а також важливим садовим елементам, таким як полив і садове освітлення. Саме тому в останні десятиліття словосполучення «ландшафтний дизайн» набуло такої популярності. Тому дуже важлива підготовка

дизайнера-викладача вищої школи для проведення дисциплін дизайнерської спеціалізації з профільних програм у школі та профільних навчальних закладах – ліцеях, професійно-технічних училищах, коледжах тощо.

Список використаних джерел:

1. Даниленко В. Я. Дизайн: підручник / В. Я. Даниленко / Харківська держ. академія дизайну і мистецтв; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. – Харків: Вид-во ХДАМ, 2003. – 320 с.
2. Вдовченко В.В. та ін.. Дизайн середовища. Програма і методичні рекомендації для профільн. навч. учнів 10–11 кл. загальноосв. навч. закл. / В. Вдовченко та ін. // Освіта і упр. – 2007. – Т.10. – №3–4. – С. 163–196.
3. Сычева А. В. Ландшафтный дизайн / А. В. Сычева, Н. П. Титова – Минск: Высшая школа, 1982. – 158 с.
4. Крижановская Н. Я. Основы ландшафтного дизайна / Н. Я. Крижановская. – Х.: ХГАГХ, из-во «Константа», 2002. – 214 с.
5. Хесайон Д. Г. Все о декоративных деревьях и кустарниках / Д. Г. Хесайон. – М.: Кладезь, 1998. – 114 с.